

**Výkon rozsudků Evropského soudu pro lidská práva  
ve věcech č. 9264/15 a 15741/15  
*B.Ů. proti České republice; Sládková proti České republice*  
Společný akční plán předložený vládou České republiky dne 22. listopadu 2023**

V rozsudcích ze dne 6. října 2022 a 10. listopadu 2022, které nabyly právní moci podle čl. 44 odst. 2 písm. b) Úmluvy, Evropský soud pro lidská práva („Soud“) konstatoval porušení článku 3 Úmluvy v jeho procesní části z důvodu selhání vnitrostátních orgánů účinně vyšetřit tvrzení stěžovatelů o špatném zacházení, kterému je údajně měli podrobit policisté.

Soud shledal porušení článku 3 Úmluvy v jeho procesní části ze dvou hlavních důvodů. *Zaprvé*, dospěl k závěru, že Generální inspekce bezpečnostních sborů<sup>1</sup> („GIBS“) nezahájí skutečné vyšetřování, pokud z výsledků šetření vnitřní kontroly policie nevyplyne, že mohl být policistou spáchán trestný čin; GIBS rovněž sama neprovedla vyšetřovací úkony a ve svých závěrech se opřela o zjištění vnitřní kontroly policie. *Zadruhé*, stěžovatelé nebyli vyslechnuti ani poučeni o svých právech jakožto oběti údajného špatného zacházení; nemohli nahlédnout do spisového materiálu a nebyli řádně informováni o postupu a ukončení šetření. Navíc obdrželi pouze strohou informaci o výsledku šetření.

Jelikož oba rozsudky nastolují shodné otázky, vláda předkládá společný akční plán k Soudem přijatým závěrům. Tento plán má za cíl informovat Výbor ministrů o individuálních a obecných opatřeních, která byla přijata nebo jsou plánována, za účelem výkonu výše uvedených rozsudků.

## **I. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ**

Soudem přiznané spravedlivé zadostiučinění ve výši 12 800 EUR (*B.Ů.*) a 8 000 EUR (*Sládková*) bylo vyplaceno ve dnech 17. února 2023 a 12. dubna 2023.<sup>2</sup>

Vláda připomíná, že zákon o Ústavním soudu umožňuje požádat na základě rozsudku Soudu o obnovu řízení před Ústavním soudem.<sup>3</sup> Stěžovatelé této možnosti nevyužili.

Vládní zmocněnec se dále dotázal Nejvyššího státního zastupitelství, zda považuje za možné oba případy znovu prošetřit. Nejvyšší státní zastupitelství odpovědělo vzhledem k okolnostem záporně. Poukázalo zejména na značný časový odstup od předmětných událostí a počátečního šetření (2013) a jeho negativní vliv na kvalitu případného nového šetření tvrzení o údajném špatném zacházení ze strany příslušníků policie. Současně upozornilo na promlčecí dobu podle příslušných ustanovení trestního zákoníku.<sup>4</sup>

<sup>1</sup> GIBS je podle zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů („zákon o GIBS“), od 1. ledna 2012 výlučným orgánem veřejné moci, jehož úkolem je mimo jiné vyšetřovat trestné činy spáchané příslušníky policie.

<sup>2</sup> Bližší informace poskytnete na vyžádání Kancelář vládního zmocněnce České republiky.

<sup>3</sup> Ustanovení § 119 zákona o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb., mimo jiné stanoví, že rozhodoval-li Ústavní soud ve věci, v níž mezinárodní soud shledal, že zásahem orgánu veřejné moci bylo v rozporu s mezinárodní smlouvou porušeno lidské právo nebo základní svoboda, lze proti takovému rozhodnutí Ústavního soudu podat návrh na obnovu řízení. Ustanovení § 119b mimo jiné stanoví, že je-li nález Ústavního soudu v rozporu s rozhodnutím mezinárodního soudu, Ústavní soud nález zruší. Zruší-li Ústavní soud svůj předchozí nález, znovu projedná původní návrh na zahájení řízení a vychází při tom z právního názoru mezinárodního soudu.

<sup>4</sup> Podle ustanovení § 34 odst. 1 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež činí deset let, činí-li horní hranice trestní

S ohledem na výše uvedené se vláda domnívá, že ve věcech stěžovatelů není třeba přijímat žádná další individuální opatření.

## II. OBECNÁ OPATŘENÍ

### A. ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ A ANALÝZA ROZSUDKŮ

Ministerstvo spravedlnosti zveřejnilo překlad rozsudků v online databázi judikatury Soudu v českém jazyce (<http://eslp.justice.cz/>)<sup>5</sup> a jejich anotace publikovalo ve Zpravodaji Kanceláře vládního zmocněnce č. 1/2023 (<https://justice.cz/web/msp/zpravodaj-kvz>). Překlady rozsudků i jejich anotace byly současně zaslány Ústavnímu soudu a dalším příslušným orgánům zapojeným do obou případů. Anotace byly dále zveřejněny na extranetu Nejvyššího státního zastupitelství, který je elektronicky přístupný všem státním zástupcům.

Dále Kancelář vládního zmocněnce a Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s GIBS a Policejní akademií ČR uspořádaly v listopadu 2022 seminář s názvem „Účinné vyšetřování ve světle mezinárodních závazků“. Semináře se zúčastnili především příslušníci GIBS, ale přítomni byli i zástupci jiných bezpečnostních sborů. Seminář se zaměřil především na judikaturu Soudu, včetně výše uvedených rozsudků; zabýval se hlavními aspekty účinného vyšetřování tvrzení o špatném zacházení ze strany policistů.

Kromě toho Kancelář vládního zmocněnce ve spolupráci s Kanceláří veřejného ochránce práv uveřejnila na webu Ministerstva spravedlnosti překlad klíčových částí Příručky k účinnému vyšetřování a dokumentování mučení a jiného krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání, tzv. „[Istanbulský Protokol](#)“, vypracované Úřadem Vysokého komisaře OSN pro lidská práva.

Konečně, vedení GIBS a Úřadu vnitřní kontroly Policejního prezidia („ÚVK“) projednaly závěry Soudu se svými podřízenými vedoucími pracovníky. Rovněž se uskutečnilo společné zasedání zástupců GIBS, ÚVK, Vězeňské služby a Celní správy k obsahu rozsudků a obecněji k zajištění, aby v praxi docházelo k účinnému šetření obdobných případů.

Po vynesení rozsudků Kancelář vládního zmocněnce ve spolupráci s GIBS, ÚVK, Nejvyšším státním zastupitelstvím, Kanceláří veřejného ochránce práv, Legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti a odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra analyzovala jejich obsah. V březnu 2023 uspořádala Kancelář vládního zmocněnce společné jednání zástupců dotčených orgánů. Po jednání proběhly individuální osobní a písemné konzultace.

Výkon rozsudků byl dále projednán na 9. jednání Kolegia expertů pro výkon rozsudků Soudu a implementaci Úmluvy dne 5. září 2023.<sup>6</sup>

---

sazby odnětí svobody nejméně pět let. Mezi takové trestné činy patří i činy podle § 149 trestního zákoníku (mučení a jiné nelidské a kruté zacházení).

<sup>5</sup> Databáze obsahuje překlady všech rozsudků Soudu proti České republice, stovky překladů nejdůležitějších rozsudků Soudu vydaných proti jiným státům a více než 1 700 právních shrnutí dalších relevantních a významných rozsudků a rozhodnutí Soudu zpracovaných v českém jazyce.

<sup>6</sup> Kolegium bylo ustaveno v reakci na závazek posílit provádění Úmluvy na vnitrostátní úrovni, který členské státy Rady Evropy učinily na konferenci na vysoké úrovni „Provádění Evropské úmluvy o lidských právech: naše sdílená odpovědnost“ konané dne 27. března 2015. Kolegium je poradním orgánem vládního zmocněnce a má za úkol analyzovat rozsudky Soudu a formulovat příslušným orgánům doporučení k přijetí vhodných opatření pro výkon těchto rozsudků. Je složeno ze zástupců všech resortů, obou komor Parlamentu České republiky, nejvyšších soudů, Nejvyššího státního zastupitelství, Kanceláře veřejného ochránce práv, akademické obce a členů různých nevládních organizací působících v oblasti základních lidských práv.

Z jednání vyplynuly dva aspekty účinného vyšetřování, které vyžadují přijetí obecných opatření k dodržení požadavků vyplývajících z judikatury Soudu, včetně výše uvedených rozsudků:

- Odlišné pojetí Soudu a vnitrostátních orgánů ohledně závažnosti incidentů, kterými se má zabývat nezávislý orgán, tj. GIBS, potažmo jakým právně upraveným postupem se tak má dít, aby byly respektovány požadavky na účinné vyšetřování.
- Absence zapojení obětí do šetření v rozsahu nezbytném pro ochranu jejich zájmů; oběti by měly dostat srozumitelné informace o svých právech, měly by mít možnost nahlížet do spisového materiálu, být vyslechnuty a navrhnout úkony, které mají být v průběhu vyšetřování provedeny, a měly by obdržet informace o průběhu šetření a odůvodněné závěry šetření.

Cílem přijetí obecných opatření bude následující:

- Zlepšit rozpoznávání hájitelných tvrzení o špatném zacházení (v kontextu použití síly proti osobám, případně spojené s verbálním ponižováním) ze strany policistů a zajištění vedení účinného vyšetřování GIBS; GIBS by se neměla začít zabývat věcí v pozdějším okamžiku, než vyžaduje judikatura Soudu; vyšetřování by také mělo splňovat určité minimální kvalitativní požadavky.
- Zajistit účinnou účast obětí údajného špatného zacházení na šetření; zejména by měly být naplněny požadavky zdůrazněné Soudem v uvedených rozsudcích včetně srozumitelnosti poučení osob.

## *B. VEDENÍ ÚČINNÉHO VYŠETŘOVÁNÍ TVRZENÍ O ŠPATNÉM ZACHÁZENÍ ZE STRANY POLICISTŮ*

Po analýze situace se dotčené orgány shodly na tom, že platná právní úprava<sup>7</sup> umožňuje GIBS zabývat se hájitelným tvrzením o špatném zacházení již v předprocesní fázi, tj. před zahájením trestního řízení. GIBS se proto jako nezávislý orgán může hájitelným tvrzením o špatném zacházení přímo zabývat.<sup>8</sup> Je však třeba upravit interní předpisy a přijmout další opatření, která zajistí, aby hájitelné tvrzení nebylo přehlédnuto.

Za tímto účelem budou přijata následující opatření:

*Zaprvé*, GIBS do konce roku 2023 upraví své vnitřní předpisy. GIBS konkrétně zapracuje řádné posuzování hájitelných tvrzení a povinnost provedení účinného vyšetřování v souladu s požadavky vyplývajících z judikatury Soudu a Ústavního soudu do Nařízení ředitele GIBS č. 47 o plnění úkolů v trestním řízení ze dne 28. prosince 2018. Podle novelizované verze nařízení, jakmile se GIBS dozví o hájitelném tvrzení o protiprávním použití síly či o verbálním ponižování ze strany policistů, bez zbytečného odkladu prošetří pravdivost informací a provede za tímto účelem účinné šetření k objasnění věci. Vedení GIBS informuje ostatní bezpečnostní sbory o provedené změně a dá jim ke zvážení přijetí obdobných úprav. Stejně tak ÚVK upraví své vnitřní předpisy, aby zahrnovaly posuzování hájitelných tvrzení.

<sup>7</sup> Podle § 158 odst. 1 trestního řádu je policejní orgán povinen učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele. Ustanovení § 2 zákona o GIBS současně umožňuje GIBS před zahájením trestního stíhání vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník policie.

<sup>8</sup> Důvodová zpráva k zákonu o GIBS výslovně uvádí, že působnost GIBS je stanovena i na předprocesní činnost podle § 158 odst. 1 trestního řádu. Jedná se o institut, který upravuje postup příslušníka GIBS před zahájením úkonů trestního řízení. Jeho smyslem je akcentovat princip iniciativy v činnosti příslušníka, který má aktivně vyhledávat poznatky.

*Zadruhé*, GIBS ve spolupráci s Kanceláří vládního zmocněnce a dalšími dotčenými orgány připraví do konce tohoto roku praktickou pomůcku pro příslušníky policie a GIBS. Pomůcka usnadní porozumění tomu, jak vyřizovat tvrzení o špatném zacházení. Vymezí špatné zacházení vyžadující prošetření GIBS, zdůrazní charakteristické rysy hájitelných tvrzení a hlavní zásady související s účinným vyšetřováním. Uvede také modelové příklady. Pomůcka bude vložena na intranet GIBS, kde bude k dispozici všem příslušníkům a zaměstnancům GIBS. Kromě toho ÚVK uloží pomůcku do jednotného informačního systému a na svůj intranet, kde bude k dispozici příslušníkům policie / útvarům vnitřní kontroly odpovědným za kontrolu činnosti příslušníků policie. ÚVK rovněž informuje o existenci pomůcky ve svém zpravodaji.

*Zatřetí*, závěry Soudu ve věcech *B.Ů.* a *Sládková* budou zpracovány do odborného výcviku bezpečnostních sborů týkajícího se účinného vyšetřování. Příslušníci GIBS zařazení do příslušných oddělení budou seznámeni s obsahem výše uvedených rozsudků. Příslušné zásady budou průběžně připomínány při poradách. GIBS začlení závěry Soudu do své základní/vstupní odborné přípravy pro nové příslušníky do konce roku 2023. ÚVK navíc zpracuje oba rozsudky do systému vzdělávání příslušníků ÚVK/odborů vnitřní kontroly, včetně oddělení vnitřní kontroly Ředitelství služby cizinecké policie (*B.Ů.*).

*Začtvrté*, ÚVK upraví karty podání. Tyto karty jsou součástí policejních informačních systémů. Jejich prostřednictvím lze snáze rozpoznat, zda se stížnost týká nepřiměřeného použití síly. Zavedení upravené verze se očekává do konce roku 2023 v závislosti na provozních a technických postupech policie.

*Zapáté*, již v roce 2019 Nejvyšší státní zastupitelství provedlo vyhodnocení kvality a účinnosti postupu státních zástupců při vyhodnocení podání týkajících se příslušníků policie a dalších subjektů uvedených v § 12 odst. 2 písm. b) trestního řádu. Součástí materiálu bylo kladné hodnocení týkající se odborné úrovně činnosti příslušníků GIBS. Hodnocení Nejvyššího státního zastupitelství je dokladem zlepšení činnosti GIBS od doby, kdy došlo k událostem v obou předmětných případech.

### *C. ZAPOJENÍ ÚDAJNÉ OBĚTI ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ V PŘEDPROCESNÍ FÁZI (PŘED ZAHÁJENÍM TRESTNÍHO ŘÍZENÍ)*

Podle vnitrostátních orgánů stávající právní úprava<sup>9</sup> nevylučuje účinné zapojení oběti v předprocesní fázi předcházející trestnímu řízení. Tato fáze však musí poskytovat obětem odpovídající záruky při prošetřování údajného špatného zacházení. V současné době není zapojení oběti před zahájením trestního řízení komplexně upraveno v trestních předpisech ani v zákoně o GIBS.<sup>10</sup> Právní úpravu na úrovni zákonů lze ale doplnit změnou stávajících interních předpisů a přijetím dalších opatření. Ta se budou zabývat aspekty zapojení obětí v předprocesní fázi vyšetřování. Vnitrostátní orgány budou zejména informovat údajné oběti špatného zacházení o jejich právech a zaměří se na srozumitelnost sdělovaných informací. Současně budou i nadále zlepšovat kvalitu odborné přípravy, aby bylo zajištěno naplnění příslušných aspektů zapojení obětí v praxi.

Za tímto účelem budou přijata následující opatření:

<sup>9</sup> Viz trestní zákoník, zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů, a zákon o GIBS.

<sup>10</sup> Podle ustanovení § 7 zákona o GIBS je příslušník GIBS povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech. Podle § 30 odst. 1 písm. a) téhož zákona může příslušník inspekce při plnění svých úkolů požadovat potřebné vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění důležitých skutečností.

*Zaprvé*, GIBS do konce tohoto roku upraví své vnitřní předpisy. Konkrétně dojde k zapracování problematiky účinné účasti oběti v souladu s požadavky vyplývajícími z judikatury Soudu a Ústavního soudu do Nařízení ředitele GIBS č. 47 o plnění úkolů v trestním řízení ze dne 28. prosince 2018. V předprocesní fázi budou příslušníci GIBS poučovat oběti o jejich právech. GIBS rovněž umožní obětem nahlížet do spisového materiálu, pokud tomu nebrání závažné důvody; GIBS bude na žádost informovat oběti o opatřeních přijatých během vyšetřování; GIBS bude také informovat oběti o ukončení šetření. Závěry GIBS budou obsahovat náležité odůvodnění reagující na tvrzení o údajném špatném zacházení a na návrhy důkazů předložené oběťmi. Vedení GIBS informuje ostatní bezpečnostní sbory o této změně a dá jim ke zvážení přijetí obdobných opatření.

*Zadruhé*, GIBS upraví stávající vzor poučení oběti o jejích právech s názvem „*Základní informace pro oběť trestného činu a osobu blízkou*“. Vzor je součástí záznamů trestního řízení (*Evidence trestního řízení*) – jednoho z policejních informačních systémů – a je používán i příslušníky GIBS. Poučení oběti bude zahrnovat všechny aspekty nezbytné pro účinnou účast oběti na vyšetřování. Z textu poučení bude oběti zřejmé, že může využít svých práv i v předprocesní fázi trestního řízení. Zavedení upraveného vzoru používaného GIBS a jeho vložení do policejního informačního systému lze očekávat během několika měsíců v závislosti na provozních a technických postupech.

*Zatřetí*, Kancelář veřejného ochránce práv připraví do konce roku 2023 informační leták pro údajné oběti a jejich právní zástupce. Bude v něm zdůrazněno, že osoby se mohou v případě údajného špatného zacházení ze strany policistů obrátit přímo na GIBS, a budou poučeny o svých právech. Leták bude uveřejněn na internetových stránkách Veřejného ochránce práv, GIBS a policie.

*Začtvrté*, informování o právech obětí tvoří součást celoživotního vzdělávání příslušníků GIBS a bezpečnostních sborů, resp. policistů.

### III. ZÁVĚR

Vláda České republiky bude pokračovat v úsilí o vykonání rozsudků v souladu s výše uvedeným akčním plánem a do 31. července 2024 předloží Výboru ministrů aktuální informace o dalším vývoji.